

Ledare: En skickligt målad karta

Tänk att så mycket händer på så kort tid! Ljuset är tillbaka och möjligheterna känns oändliga, som att allt fullständigt exploderar och vi får ny energi igen. Eller? Känner du hur vårsolen värmer din kind? Ser du alla knoppar som snart brister ut i full blom? Eller är du begravd i arbete, då så mycket ska göras på så kort tid?

Jag hoppas innerligt på det förstnämnda! Men jag känner så väl igen mig i arbetet som skolledare, med allt som ska göras dagligen i vår betydelsefulla verksamhet samtidigt som planering, rekrytering och förberedelser skall göras inför nästa läsår. Det är fint om vi kan påminna och hjälpa varandra att ta oss tiden att pausa en stund mellan varven!

Kanske har du också haft möjlighet att ägna en stund åt att förkovra dig i "vår" SOU – den som staten benämner 2026:4 – som jag själv är så glad och tacksam för att ha läst. Kanske är det den viktigaste kartan vi fått på länge. Den visar vägen mot målet och en framtid där rektorer ägnar sig åt undervisningsnära ledarskap. Vi frågar våra politiker i Grundskolenämnden varför de fortsätter med sitt skolklustrande, när forskning tydligt visar vilka förutsättningar som krävs för att rektor skall kunna bedriva pedagogiskt ledarskap?

Skolverkets styrning av Rektorsprogrammet sker via ett måldokument som sträcker sig över en 6-årsperiod. Den statliga myndigheten förtydligar att för den kommande perioden skall Rektorsprogrammet präglas av "att särskild vikt ska läggas vid ett undervisningsnära ledarskap med fokus på att bedöma, utveckla och säkerställa undervisningens kvalitet". Vi frågar våra politiker i Grundskolenämnden varför rektorerna i den förvaltning de ansvarar för distanseras från skolans vardag, när forskning visar att rektor skall bedriva ett undervisningsnära ledarskap?

"Vår" SOU, som vi för tillfället något förenklat kallar för **kartan**, ger våra beslutsfattare alla möjligheter att finna rätt väg igen! Med en sådan tydlig karta så kan vi skolledare vara vägvisare så att alla elever får den utbildning de har rätt till. Och med den skickligt målade kartan kan snart varje skolchef leda verksamheten mot målet genom att ge rektor de förutsättningar som krävs.

Ta nu en kollega vid armen, leta upp en solig södervägg och andas en liten stund innan det är dags att ta tag i dagens uppgifter igen!

Jessica Thompson, ordförande lokalförening Göteborg

ÅRSMÖTE 2026

5:E MARS KL. 18:00
SVERIGE SKOLLEDARE
GÖTEBORG

Vi genomförde vårt årsmöte torsdagen den 5:e mars 2026 på Elyseum, Västgötagatan 2. Under årsmötet berättade Valberedningen om avsikten att krympa styrelsen i omfattning, med syfte på att ge den bättre förutsättningar att kunna bli en mer strategiskt inriktad ledningsgrupp. Årsmötet valde att lyssna in ambitionen, vilket innebär att vår lokalförenings nya styrelse nu är halverad jämfört med den tidigare och består av elva ledamöter samt ordförande. Likaså lyssnade årsmötet in valberedningens förslag till ny styrelseordförande och valde Jessica Thompson till ordförande för en tvåårsperiod. Utöver Jessica så består nu styrelsen Eva Eriksson Soleimani (vice ordförande), Helén Löfgren, Anders Wallin, Robin Kahlbom, Marie Sinding-Larsen, Helena Kollberg, Martin Jonson, Anette Åke, Michaela Gillberg, Susanne Allered och Peter Jonsson.

I samband med årsmötets slut tackade vi av de avgående styrelseledamöterna Monika Steiner, Cecilia Nilsson, Elisabeth Cadier, Martina Bille, Peter Hägg, Hanna Leppänen Ahonen, Anders Edwall, Peter Häyrinen, Hanna Nordh och Maria Sergi. Likaså tackade vi av tidigare ordförande Anders Ehlén, som nu istället agerar styrelseordförande för Centrala Sacorådet i Göteborgs Stad. Anders är dock kvar som huvudskyddsombud och förtroendevald i vår fackförening. Under vår lokalförenings första år så har föreningen styrts av två ordföranden. Vår andra tidigare ordförande Susanne Allered är alltså kvar som ledamot i styrelsen med stort fokus på förhandlings- och tvistefrågor.

En europeisk chatbot för ökad trygghet och kontroll

Le Chat de Mistral är en AI-tjänst som är utvecklad i Europa. Den pratar inte bara franska trots namnet utan funkar bra på svenska. Le Chat följer EU:s strikta regler för datasäkerhet, integritet och etisk AI-användning. Ingen data lagras eller används utanför EU. Det för att minska risken för obehörig åtkomst eller missbruk av data.

Le Chat ska följa den centrala principen att alltid vara transparent och ansvarstagande, säger utvecklarna. Som användare ska du få information om hur och varför du får svar. Förhoppningsvis blir det mindre "hallucinationer" på detta sätt. Lite testande visar på det, men vi uppfattar att varken du eller jag ännu kan vara helt säker med dagens AI. Det här verktyget är anpassat till europeisk lagstiftning och därmed också till svensk. För oss som arbetar i skolvärlden är det viktigt! När vi har möjlighet att följa lagar så skall vi självklart välja att göra det.

Registrera dig så får du mer nytta av verktyget. Blir så mycket bättre då. Man kan registrera sig med sin jobbmail när man använder Le Mistral för jobbet. Som vanligt är du ansvarig för dina texter och bilder. Det blir offentlig handling likväl som när man gör texter i Word. GDPR gäller – var mycket försiktig med personuppgifter – men det vet alla. Le Mistral blir extra bra om man vill ha en egen agent där. Tänk på att Le Chat de Mistral inte är bäst på bilder, då vi uppfattar att än så länge är [Gemini](#) och [Canva](#) bättre.

Så vad är då en GPT som så många pratar om i dessa sammanhang?

Förkortningen **GPT** står för **Generative Pre-trained Transformer**. Det låter kanske som namnet på en avancerad köksmaskin, men det är i själva verket motorn bakom den moderna AI-revolutionen. Här är en enkel genomgång av vad de tre orden faktiskt betyder:

- **Generative (Generativ):** Den kan *skapa* nytt innehåll. Den gissar inte bara på svar, utan bygger ihop meningar, kod eller idéer ord för ord. Men vi betonar gissar.
- **Pre-trained (Förtränad):** Innan du börjar kommunicera med den så har den "läst" enorma mängder text från internet, böcker och artiklar. Den har lärt sig mönster i hur språk fungerar, ungefär som en person som har läst hela världens bibliotek.
- **Transformer:** Detta är den tekniska arkitekturen (själva ritningen) som gör att modellen kan förstå sammanhang. Den "ser" hela din mening samtidigt, istället för att bara läsa ord för ord, vilket gör att den fattar att *bank* betyder olika saker i sammanhanget "sitta på en bank" kontra sammanhanget "låna pengar på en bank".

FÖRELÄSNING OM SOU2026:4

14:E APRIL 2026
SVERIGE SKOLLEDARE
GÖTEBORG

Vi önskar att alla medlemmar i Sveriges Skolledare - i Göteborg med omnejd - hjälps åt att bära ut SOU2026:4 "Rektor i fokus – förutsättningar för ett pedagogisk ledarskap", och se till så att samtal om förutsättningar för ett direkt och undervisningsnära ledarskap hamnar högt upp på våra möten. Kom också till vårt medlemsevent 14:e april kl. 17:30-20:30 på Katrinelundsgymnasiet! Har du inte redan anmält dig så gör du det genom att klicka på länken [här](#) och fylla i anmälningsformuläret.

Utöver att anordna eventet ovan, vad gör lokalföreningen för att dra vårt strå till stacken kring utrullningen av SOU:n?

- * Våra skyddsombud agerar genom att ordna fackliga möten, allt som oftast i anslutning till APT.
- * Styrelsen för lokalföreningen för dialog med de politiska partierna i kommunfullmäktige.
- * Under ett frukostmöte har vi samtalat med "skoldirektörerna" Johan Olofsson, Maria Andersson och Tomas Berndtsson.
- * Vi ser till så att arbetsgivaren Göteborgs Stad lyssnar in oss innan de skickar sitt remissvar till regeringen.

På bilden ovan ser vi regeringens särskilda utredare Marie-Hélène Ahnborg, som föreläser under medlemseventet den 14:e april på Katrinelundsgymnasiet.

SOU2026:4 och "Rektorsrollen i förskolan"

Rektor är en garant för kvalitet och god utveckling genom hela utbildningssystemet! Och som bekant för oss skollidare så startar den bildningsresan för den överväldigande majoriteten av svenska barn i förskolan - en viktig grundsten i de yngre barnens lärande. Här läggs grunden för många framtida kunskaper, sociala färdigheter och en livslång lust att lära. I detta sammanhang spelar rektorn en avgörande roll. Rektors ledarskap är centralt för att säkerställa en verksamhet av hög kvalitet, där både barn och medarbetare trivs och utvecklas. Men vad innebär egentligen rektorsrollen i Förskoleförvaltningen, och hur kan den stärkas för att bättre möta de utmaningar som finns?

Vi vill därför peka särskilt på några väl valda punkter från SOU 2026:4 "Rektor i fokus – förutsättningar för pedagogiskt ledarskap" i texten som följer.

Pedagogiskt ledarskap – rektorns kärnuppgift

Ett av de mest centrala begreppen i utredningarna är pedagogiskt ledarskap. Det handlar om att rektorerna ska vara en aktiv och närvarande ledare, som i hög grad aktivt bidrar till att utveckla den pedagogiska kvaliteten och i mycket liten omfattning ägnar sig åt att administrera verksamheten. Rektorerna skall naturligtvis ha och ta ett fullt chefs- och arbetsgivaransvar, men det som SOU:n betonar handlar om ett undervisningsnära ledarskap samt förutsättningarna för att det skall kunna utföras i vardagen.

För att rektorerna ska kunna utöva sitt pedagogiska ledarskap effektivt är det avgörande att ansvarsområdet är rimligt. Om rektorerna har för stora ansvarsområden riskerar det pedagogiska ledarskapet att hamna i skymundan. SOU 2026:4 påpekar med all önskvärd tydlighet att Skollagen kap 2 §9 skall reglera att rektorernas uppdrag inte får vara mer omfattande än att rektorerna kan utföra det pedagogiska ledarskapet.

Kontinuitet och stöd – för en hållbar rektorsroll

En hög omsättning bland rektorer har som regel starkt negativa konsekvenser för verksamheten, då kontinuitet och stabilitet är viktiga faktorer för barns lärande och medarbetares uppfattning om arbetstillfredsställelse. Genom att arbeta aktivt med dessa frågor kan man skapa en mer hållbar rektorsroll, där rektorer har möjlighet att stanna och utvecklas i sina roller över tid.

Huvudmannen har här ett stort ansvar att analysera och säkerställa att rektorn har de förutsättningar som krävs för att leda verksamheten på bästa sätt. Detta kan handla om att ge adekvat stöd, minska den administrativa bördan och säkerställa tillräckliga resurser och kapacitet i organisationen.

Sammanfattningsvis tänker vi att det är viktigt att vi som är förtroendevalda i Sveriges Skolledare, team Förskola även fortsättningsvis belyser utredningarna i de olika forum som där vi samverkar. Vårt syfte är att verka för en stärkt rektorsroll genom att tydliggöra rektors uppdrag och mandat samt förutsättningar. Det gör vi som fackförening bland annat genom att:

- I våra dialoger betona/sätta fokus på SOU:ns definition av pedagogiskt ledarskap, samt
- fokusera på huvudmannens arbete med att säkerställa så att rektor har tid och utrymme att bedriva ett undervisningsnära ledarskap.
- Undersöka att rektor har det enligt Skollagen givna mandatet att besluta över verksamhetens inre organisationen och möjlighet att anpassa efter förskolans behov.
- Följa upp rektors arbetsmiljö och arbetsbelastning med syfte på ett hållbart arbetsliv under hela yrkeslivet.
- Verka för att reducera den administrativa bördan bland annat genom att inventera/hämta framgångsfaktorer till exempel från Utbildningsförvaltningens serviceorganisation. Idag känner få av oss till hur grannförvaltningens organisation ser ut, så vi har ett utforskande att sätta igång med. Vi återkommer under året med mer information.

Eftersom det är din och vår gemensamma arbetsmiljö som detta handlar om, så skulle vi uppskatta om du också vill vara med och engagera dig i dessa viktiga frågor. Det kan du göra i olika omfattning och på olika sätt, men viktigast är att din röst kommer fram. Ett tillfälle är alltid våra APT:er när vi tar av oss chefshatten och sätter på oss medarbetarhatten.

Vi vill gärna bli fler i team Förskola och därför ser vi fram emot att du som tyckte denna läsning var inspirerande tar kontakt med ditt närmaste ombud för att få mer information om hur du kan bidra till en bättre arbetsmiljö och en förskola som är rustad att möta framtidens utmaningar. Vi har en förteckning över våra skyddsombud på vår webbplats – länk [här](#). Tillsammans arbetar vi för en rektorsroll som grundläggs genom en förutsägbar arbetsmiljö, där rektorn får stor möjlighet till ett undervisningsnära ledarskap.

SOU2026:4 och "Kartan och verkligheten"

Det är sällan en statlig utredning hamnar i sådant fokus som just "Rektor i fokus" (SOU 2026:4). Det är så klart för tidigt att säga hur och när utredningen landar i riksdagen för beslut men redan nu behöver vi planera för att de förslag utredningen lyfter fram ska tas om hand för att vår egen förvaltning (läs Grundskoleförvaltningen) ska kunna orientera sig och skapa bättre förutsättningar för ett pedagogiskt ledarskap. Här kommer därför några viktiga kontroller att stämpla in på för den som redan hunnit förirra sig in i reformdjungeln!

Kontroll 1

Det pedagogiska ledarskap som rektor utövar behöver skrivas in tydligare i skollagen. Utredningen föreslår därför en skrivning där pedagogiskt ledarskap sker i nära och direkt relation till undervisningen. Detta innebär i sin tur att rektorns ansvarsområde inte får vara mer omfattande än att det går att faktiskt utöva ett pedagogiskt ledarskap. Check på den.

Kontroll 2

Den som utför detta undervisningsnära pedagogiska ledarskap ska kallas rektor. Detta står i strid med hur Grundskoleförvaltningen idag benämner det nära pedagogiska ledarskapet så en logisk följd av utredningen blir att ändra biträdande rektorers titel till just rektor. Inte så svårt. Vi löper därför vidare till...

Kontroll 3

Ska biträdande rektorer bli vikarieanskaffare och springa enkla ärenden i framtiden eftersom rektorns pedagogiska ledarskap inte kan delegeras i sin helhet? Nej, verkligen inte! Rektorn har fullt mandat att besluta om det stöd man anser sig behöva på sin skolenhet. Det kan vara vikarieanskaffning eller lokalfrågor eller utvecklingsarbete osv, men en sådan tjänst kan kallas vad som är lämpligt utifrån uppdragets art. Rektorn bestämmer över sin inre organisation!

Kontroll 4

Sveriges Skolledare ser goda möjligheter till synergieffekter i att skapa skolområden som gör det enklare att samarbeta om tjänster, kollegialt lärande mm. Det är dock olämpligt att kalla denna samordnande funktion för rektor (om du glömt varför så läs kontroll 1-3 ovan). I skollagen finns utöver lärare, rektor och huvudman endast nämnt "skolchef". Låt oss inte krångla till det utan kalla denna roll för skolchef. Bara en kontroll kvar nu. Upp med kompassen!

Kontroll 5

Skolchefens viktigaste roll blir att utifrån huvudmannens ansvar säkerställa att rektorn har nödvändiga förutsättningar för att bedriva ett nära pedagogiskt ledarskap till gagn för elevernas sociala och kognitiva utveckling och att skolans personal i sin tur har en chef som på riktigt kan vara i närhet av både klassrum och personalrum utan att man är där för att kontrollera ventilationsdon, mögelskador eller ett digitalt nyckelsystem som havererat.

Vi har krånglat till det under några år i Grundskoleförvaltningen. Så låt oss nu hjälpa vår förvaltning att hitta rätt i reformstormen! Med denna statliga utredning som karta har vi nu en unik möjlighet att bygga en organisatorisk verklighet som vilar på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Låt oss därför ta denna möjlighet på allvar och redan från nu påbörja ett arbete tillsammans som både benämner de uppdrag vi har i förvaltningen på rätt sätt samt möjliggör smarta och effektiva lösningar för utökad samarbete mellan skolor och förvaltning.

SOU2026:4 och Fyra frågor till fyra direktörer

Med anledning av SOU2026:4 har vi valt att göra en intervjuiserie där vi ställer fyra frågor till Göteborgs Stads fyra direktörer för skolförvaltningarna. I förra numret svarade direktör Tomas Berndtsson på våra frågor, och tidigare har direktör Johan Olofsson svarat. Den 9:e mars skickade vi våra frågor till förvaltningsdirektören för Arbetsmarknad och vuxenutbildning Lars Durfelt. Vi har efter upprepade påminnelser fått följande svar: "vi avser ge svar på detta i remiss, det svaret gavs på vårt FSG och facket är inbjudna till dialog" samt "Jag har inte för avsikt förekomma vårt remissvar".

Frågorna som Lars valde att inte svara på, vilka Johan och Tomas tidigare svarat på är:

- Vi läser i SOU2026:4 att "Rektorns pedagogiska ledarskap ska inte vara möjligt att delegera i sin helhet". Vad tänker du om det?
- Hur ser du på definitionen i SOU2026:4 om vad rektors pedagogiska ledarskap innebär?
" sådant ledarskap som rektorn utövar i nära och direkt relation till undervisningen, med särskilt fokus på de processer som stärker kvalitet och utveckling, samt genom att, i syfte att främja dessa processer, sätta organisatoriska ramar, fördela resurser och skapa förutsättningar för medarbetarnas professionella lärande" (sid 19)
- Hur uppfattar du SOU:ns skrivning om förändrat uppdrag kring rollen Skolchef?
- I vilken omfattning bedömer du att SOU2026:4 kommer att bli lagstiftad?

I april månads utgåva av Skolledningsnytt redovisar vi Grundskoledirektör Maria Anderssons svar.

Sommarsemester 2026

Vi har sedan 1977 en semesterlagstiftning (förkortas ofta SemL). "Syftet med semester är att arbetstagaren ska få ledighet för vila och rekreation. Då huvudregeln är att semester ska tas ut som ledighet kan arbetstagaren inte välja att arbeta istället för att vara semesterledig. Det innebär i sin tur att arbetsgivaren är skyldig att se till att semester läggs ut som ledighet." kan vi läsa på Arbetsgivarverkets hemsida.

Så vad gäller nu inför semestern 2026?

- 12§ SemL reglerar att huvudsemestern är en sammanhängande ledighetsperiod om 4 veckor vilken skall infalla under perioden juni – augusti.

- I enlighet med **framförhållningen** som beskrivs i 11§ 2st SemL skall arbetsgivaren informera arbetstagaren senast 31:e mars om planerad förläggning av kommande semester. I samma stycke framgår att om det föreligger särskilda skäl kan besked lämnas senare men inte närmare ledighetsperioden än en månad. Ledighetsperioden startar 1:e juni.

Tänk på att semester den här och kommande somrar skall betyda "ledighet för vila och rekreation" – inte läsa e-mail och svara i telefon. Var vaksam på om din arbetsgivare uttrycker något i stil med att hen förväntar sig att du skall vara tillgänglig under din semester. **Om din chef förmedlar något sådant rekommenderar vi starkt att du vänder dig till ditt skyddsombud eller något av lokalföreningens huvudskyddsombud!**

Skolledarnas dag 2026

Redan nu spanar vi mot dagen då vi skall fira Skolledarnas dag! I år gör vi det den

3:e september 2026

Vi hoppas du kan och vill vara med. Vi startar på Burgårdens konferenscenter kl. 13:00-16:00, och önskar att du gör en reservation i din kalender för dag&tid. Mer information kommer allt efter att planeringsarbetet fortskrider.

Bokutlottning

Bokvinnare senast var Jan Tinnberg och Birgitta Murtoinperä.

Nu har vi fem exemplar av Susan Wheelans bok "Att skapa effektiva team" till utlottning bland våra medlemmar. Klicka på länken [här](#) och fyll i formuläret snarast dock senast torsdag 16:e april 2026 så är du med i **utlottningen** av **5 exemplar**.

Vi uppfattar att det är få ledare som följer Wheelans 10 nycklar som visar vad effektiva team gör, och vi undrar varför!? Vilka av dessa nycklar kan du säga att du känner till ordentligt? Hur ser du på nyckeln **Normer och individuella skillnader** och hur fungerar det i din grupp när någon agerar i strid med era normer? Och om vi för en stund tänker till kring nyckeln **Struktur** - och tar in att grupperns storlek påverkar dess utförande - vad gör vi med faktumet att studier visar att grupper som består av tre till sex medlemmar är "signifikant mer produktiva än större grupper"? Hur många är ni i er ledningsgrupp? Om ni är många fler - vad är då syftet med er grupp?

Vi tycker att boken är fantastisk! Läs den och **följ Wheelans forskning** så blir din arbetsdag ännu bättre.